

Socjologia w szkołach wyższych jest wykładana niejako w dwóch postaciach: jako samodzielna dziedzina nauczania, zakończona dyplomem magisterskim, oraz jako przedmiot ogólnokształcący, poboczny, pomocniczy w innych kierunkach studiów. Dla tych właśnie studentów, którzy socjologię spotykają jako przedmiot dodatkowy, dający ogólny pogląd na zjawiska, procesy życia zbiorowego i na struktury różnych postaci społeczności, Zygmunt Ziemiński opracował podręcznik. W zasadzie jest to książka przeznaczona dla studentów prawa i administracji, lecz jej treść i sposób opracowania czynią ją użyteczną także dla studentów innych kierunków studiów (...)

Sądzę, że Zygmunt Ziemiński z powodzeniem znalazł drogę między wymogiem przystępności wykładu a nakazem merytorycznej poprawności tekstu i nie uległ pokusom upraszczającej popularyzacji. Podręcznik może służyć nie tylko studentom szkół wyższych, także nauczycielom i praktykom szukającym zrozumienia współczesności. Bardzo potrzebna książka.

(Jan Szczepański, Nowe Książki z.9/ 1993)

WSTĘP	3
I. MIEJSCE SOCJOLOGII WŚRÓD NAUK SPOŁECZNYCH	9
1. Początki socjologii	9
2. Kryteria wyodrębniania dyscypliny naukowej	10
3. Socjologia a socjotechnika	13
4. Zakres i sposób pojmowania problemów socjologii	14
5. Socjologia a inne nauki społeczne	17
6. Działy socjologii	19
7. Tradycje socjologii w Polsce	20
II. CZŁOWIEK JAKO ISTOTA SPOŁECZNA	22
1. Środowisko człowieka	22
2. Społeczne komunikowanie się	25
3. Społeczne oddziaływanie na jednostki ludzkie	26
4. Wzory społeczne i socjalizacja jednostki	28
5. Podmiotowość społeczna, pozycja społeczna jednostki	31
III. WIĘŻ SPOŁECZNA. STRUKTURY SPOŁECZNE	33
1. Stosunki społeczne	33
2. Zbiory ludzi – sposoby pojmowania	35
3. Zbiorowość, społeczność	37
4. Grupa społeczna	39
5. Tworzenie się grupy	41
6. Rozmiary i struktura wewnętrzna grupy	43
7. Sposób podejmowania decyzji społecznie doniosłych	46
8. Typy grup ze względu na ich zadania	47
9. Związek grupy z terytorium	48
10. Typy pośrednie: tłum, publiczność, krąg społeczny	50
11. Instytucja społeczna	52
IV. STRATYFIKACJA SPOŁECZNA	54
1. Pojęcie stratyfikacji	54
2. Sposoby pojmowania klasy społecznej	55
3. Stratyfikacja społeczeństwa polskiego	59

V. KONCEPCJE ROZWOJU SPOŁECZNEGO 66

1. Czynniki rozwoju 66
2. Rozwój przez współdziałanie 68
3. Rozwój przez walkę 69
4. Socjologiczne aspekty kryzysów w Polsce po 1944 roku 71

VI. NARÓD JAKO GRUPA OPARTA NA WIĘZI KULTUROWEJ 74

1. Pojęcie kultury i więzi kulturowej 74
2. Pojęcie narodu 76
3. Kryteria obiektywne wyodrębniania narodów 77
4. Kryteria subiektywne wyodrębniania narodu 79
5. Problemy mniejszości narodowych i ucisku narodowościowego 80

VII. PAŃSTWO A SPOŁECZEŃSTWO 83

1. Społeczność państwowa a grupa państwowa 83
2. Elity władzy a aparat administracji państwowej 86
3. Biurokratyzacja współczesnego aparatu państwowego 88
4. Aparat wymiaru sprawiedliwości 89
5. Aparat wojskowo-policyjny 90
6. Organy przedstawicielskie 93
7. Ciała pośredniczące między organami państwa a ogółem obywateli 95
8. Bezpośrednie zasięganie opinii społeczeństwa 98
9. Samorząd 99

VIII. NIEKTÓRE PROCESY SPOŁECZNE WE WSPÓŁCZESNEJ POLSCE 101

1. Migracje ludności na obszarze Polski 101
2. Industrializacja 103
3. Urbanizacja 105
4. Przemiany kulturalne 107
5. Zjawiska dezintegracji społecznej 108

IX. METODY I TECHNIKI BADAŃ SOCJOLOGICZNYCH 113

1. Rodzaje metod i technik badawczych 113
2. Metody badania materiałów zastanych 115
3. Obserwacja a eksperyment 117
4. Lustracje społeczne 119
5. Metoda ankietowa 120
6. Plan organizowania badań ankietowych 122
7. Metody opracowania wyników badań 124

X. SOCJOLOGIA PRAWA 129

1. Socjologia prawa jako gałąź socjologii 129
2. Socjologia prawa jako nauka prawna 131
3. Kierunki empirycznych badań socjologicznoprawnych we współczesnej Polsce 134

XI. KIERUNKI SOCJOLOGII 141

1. Historia myśli socjologicznej 141
2. Pozytywizm i neopozytywizm w socjologii 144
3. Ewolucjonizm w socjologii 147
4. Koncepcje socjologiczne marksizmu. Szkoła frankfurcka. 148
5. Kierunki psychologizacyjne w socjologii 151
6. Socjologia E. Durkheima 153
7. Socjologia humanistyczna 154
8. Funkcjonalizm w socjologii 157
9. Współczesne orientacje socjologiczne 159

LEKTURY ROZSZERZAJĄCE 161